

Pedagogika zabawy

Główne inspiracje teoretyczne pedagogika zabawy czerpie z psychologii humanistycznej. Ideą przewodnią jest wiara w człowieka i jego potencjalne możliwości. Pedagogika zabawy to działania dające grupie możliwość rozwoju w atmosferze zaufania, wzajemnej akceptacji, bez względu na wiek i umiejętności. Dlatego niezbędna jest współpraca wychowawcy i wychowanka.

Aby warunki zabawy i pracy mogły zaistnieć należy wziąć pod uwagę następujące zasady:

-zasada dobrowolności uczestnictwa w zabawie (dzieci mają czuć, że to od nich samych zależy podjęcie decyzji o uczestnictwie w zabawie)

-zasada uwzględniania wszystkich poziomów komunikowania się (należy wziąć pod uwagę zarówno komunikowanie niewerbalne i werbalne)

-zasada uznawania przeżyć jako wartości (wskazuje na to, że każdy ma prawo różnorodnych emocji)

-zasada różnorodności środków wyrazu (oddziaływanie na różne zmysły, stosowanie różnych środków ekspresji)

-zasada współpracy (unikać działań zawierających elementy rywalizacji, porównania i oceniania)

-zasada „tu i teraz” (należy dostosować metody, ich charakter i tempo do aktualnej kondycji uczestników).

Stosując takie zasady pedagogiki zabawy, w sposób aktywny będą realizowane założenia współpracy między dziećmi i nauczycielami. Dzieci będą miały stworzone odpowiednie warunki i sytuacje edukacyjne do nabywania wiedzy, umiejętności, wartości i postaw zgodnie z przyjętym programem dydaktycznym i wychowawczym. Zabawa jest zawsze podłożem, na którym prowadzone są różne działania.

Dobrze przygotowane i przeprowadzone zabawy:

- są zaplanowane i celowe;
- są ukierunkowane na potrzeby uczestników, a nie prowadzącego;
- odbywają się w atmosferze bezpieczeństwa, akceptacji i przyjaźni;
- są nastawione na wspólne działanie, a nie na rywalizację, na dawanie radości z wyników grupy, a nie z przegranej innych uczestników;
- są bardziej różnorodne niż monotematyczne;
- są twórcze, a nie odtwórcze;
- dopuszczają zmiany, odrzucając sztywne reguły,
- poszerzają horyzonty myślenia.

Pedagogika zabawy wykorzystuje szeroki wachlarz metod pobudzających do aktywności, przeżyć, kontaktów w grupie. Należą do nich między innymi:

-metody ułatwiające poznanie się,

-metody rozluźniające, relaksujące,

-metody twórczego opracowania tematu w tym metody poznania doświadczeń, stereotypów oraz dyskusji wokół problemów,

-zabawy domowe,

-metody animacji dużych grup, mające na celu uaktywnienie wszystkich, bez podziału na prezentujących się i biernych widzów,

-metody uzyskiwania informacji zwrotnych, w tym metody ułatwiające podsumowanie, zakończenie zajęć,

-metody aktywizujące dla określonych grup np. dla niewidomych, upośledzonych, jednorodnych pod względem wieku.

Pedagogika zabawy wybiera z repertuaru zabaw tylko te, które nie stwarzają napięcia powodowanego nadmierną rywalizacją i nie ośmieszają ich uczestników. Spośród szerokiej gamy zabaw stosowanych w pedagogice zabawy można wyodrębnić kilka zasadniczych grup, do których należą:

- zabawy związane z organizacją sytuacji początkowych – chodzi o to, aby grupa nie znająca się lub znająca się bardzo powierzchownie nawiązała ze sobą miły kontakt na pewnym, bezpiecznym dla siebie poziomie komunikowania
- zabawy rozluźniające – mają one na celu likwidację napięć i stresów, dają uczucie rozluźnienia; w zabawach tych wykorzystywane są m.in. tańce integracyjne, przy których następuje częsta zmiana partnerów bez wyraźnego podziału na role żeńskie i męskie
- zabawy nastawione na poznanie odczuć i doświadczeń poszczególnych członków grupy – celem stosowania tych zabaw jest jak najlepsze przygotowanie uczestników zabawy do wprowadzenia określonego tematu, którym grupa będzie się zajmowała
- zabawy zbliżone charakterem do gier dydaktycznych – ich celem jest poszukiwanie dróg rozwiązania jakiegoś problemu przy założeniu przyjętym przez animatora pracującego z grupą, że nie ma jednego, jedynie słusznego rozwiązania, natomiast najważniejszy jest wybór kierunku, w którym podążać będzie grupa
- gry dyskusyjne – są to metody ułatwiające wymianę myśli poszczególnych uczestników; przyjęcie proponowanych przez pedagogikę zabawy reguł pozwala na uporządkowaną dyskusję, nawet z bardzo dużymi grupami
- zabawy pozwalające na bardzo szybkie uzyskanie informacji zwrotnej przez prowadzącego – prowadzący, który też staje się jakby członkiem grupy, z którą współpracuje, ma za zadanie przede wszystkim realizować potrzeby i oczekiwania grupy. Aby przekonać się o tym, czy właściwie ocenia sytuację, powinien co jakiś czas pytać o to uczestników grupy
- zabawy polegające na odgrywaniu ról – metody dramatyczne pozwalają uczestnikom grupy lepiej zrozumieć nie tylko siebie, ale także i innych, osłabiają egocentryczne działania jednostki
- zabawy ułatwiające samoocenę – dzięki tym zabawom możemy bezpiecznie spojrzeć w głąb siebie nie tylko pod kątem tego, jaki ja jestem, ale też, jaki jestem na tle innych osób; może się wtedy okazać, że moje problemy, o których rzadko mówię głośno, są również problemami innych osób
- zabawy fabularyzujące dla dużych grup – są to zabawy, w których mogą brać udział kilkudziesięcioosobowe grupy. Poświęcone są realizacji określonego tematu, oparte na dużej aktywności uczestników. Grupy mają co prawda określone ramy działania i wyznaczony kierunek, do którego dążą, natomiast same muszą odnaleźć drogę, po której będą zmierzać do wybranego celu.

Pedagogika zabawy to niewątpliwie skuteczna metodyka pracy z grupą. Atrakcyjna, niecodzienna, dostarcza bogatego repertuaru metod i technik. Zajęcia z pedagogiki zabawy to zorganizowane działania, podporządkowane określonemu celowi (np. terapeutycznemu, edukacyjnemu, wychowawczemu) i ze względu na ten cel dobierane są różne metody pedagogiki zabawy. Działania

animacyjne są bardzo uniwersalne – adresowane są do wszystkich grup wiekowych i o różnym stopniu sprawności. Metody pedagogiki zabawy z powodzeniem stosuje się w organizacji czasu wolnego, np. podczas dużych imprez plenerowych, w nauczaniu, zajęciach o charakterze wychowawczym, profilaktycznym, psychoedukacyjnym, terapeutycznym.

Bibliografia:

1. Arabska Beata, Jak bawiąc, uczyć?, „Wszystko dla Szkoły” 1996, nr 9.
2. Baer Ulrich, Gry dyskusyjne. Materiały pomocnicze do pracy z grupą, Wydawnictwo KLANZA, Lublin 2000. Bzowska Lucyna, Kownacka Renata, Lorek Maria, Sowińska Anna, Gęca Ewa, Gęca Leszek, Z zabawą i bajką w świecie sześciolatka (z płytą CD), Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2004.
3. Domań Robert, Metody pedagogiki zabawy w pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym (z płytą CD), Wydawnictwo PRZEDSZKOLAK, Lublin 2003.
4. Hofman Zdzisław, O możliwościach wykorzystania pedagogiki zabawy w działaniach wychowawczych, „Grupa i Zabawa” 2000, nr 1.
5. Wimmer Toni, Wprowadzenie do pedagogiki zabawy. Doświadczenia osobiste, „Grupa i Zabawa” 1998, nr 2.
6. Wprowadzenie do pedagogiki zabawy. Wybór tekstów drukowanych w „Kropki” w latach 1992 – 1994, wybór i redakcja Elżbieta Kędzior-Niczyporuk, Wydawnictwo KLANZA, Lublin 2003.